

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.   Telefon št. 2552.   LJUBLJANA, v četrtek, dne 31. maja 1928.   Telefon št. 2552.   ŠTEV. 64.

Za pobijanje šušmarstva v trgovini.

Kupčevanje brez obrtnega dovoljenja ali šušmarstvo je bolezen, ki se pri nas skoro ne da več izlečiti. Zlasti na deželi se je šušmarstvo močno razširilo in tako udomačilo, da nadzorni organi v šušmarju skoro redno niti ne vidijo kršitelja zakonov. Mirno se gleda, kako se teptajo predpisi, trpi se vse, kakor da bi ne bilo za zaščito legalne trgovine sploh nobenih predpisov. Če posežeš, pa tudi le navidezno, v delokrog zdravnika, te bodo takoj prijavi za mazaštvo. In če napraviš, pa najsi bo tudi samo revežem par uradnih vlog, boš prišel takoj na zatožno klop kot zakoniti pisar. Za vse poklice se bodo varnostni organi več brigali, kot za zaščito trgovine. V trgovini se sme danes nemoteno udejstvovati vsak, pa naj ima za to dovoljenje ali ne!

O nedopustnem krošnjarenju, o prestopkih krošnjarskega patenta, o nedovoljenem kupčevanju trgovskih zastopnikov in o prepovedanem nabiranju naročil pri zasebnikih smo že dovolj govorili v zadnjih številkah in želeli bi bilo le, da se za naše utemeljene pritožbe končno zainteresirajo tudi nadzorni organi. Danes moramo pa opozoriti na »šušmarje« v pravem zmislu te besede. Od nekega gremija se nas vpraša za informacijo, ali sme oseba, ki je prosila za izdajo obrtnega lista za izvrševanje trgovine z mešanim blagom dispenznim potom, ker nima rednih dokazil usposobljenosti, začeti z obratovanjem že takoj po prijavi. Ker ni to posamezen primer, ampak najdemo v praksi skoro povsod par »obratov« brez predpisanega dovoljenja, hočemo tu opozoriti na okrožnico, ki jo je izdal g. veliki župan mariborske oblasti že lansko leto vsem sreskim poglavarjem in ki se glasi:

»Opaža se v mnogih slučajih, da osebe, katerim manjka potrebna obrtna sposobnost, naslanjajoč se na določbo

§ 11., odst. 2. obrt. reda, z dnevom prijave prostega ali rokodelskega obrta začnejo takoj tudi z izvrševanjem prijavljenega obrta in še naknadno prosijo za izpregled usposobljenostnih dokazil ali kot inozemci za formalno pripustitev k obrtovanju v tuzemstvu. Reševanje teh prošelj traja zaradi dolgotrajnih uradnih poizvedb po več mesecev, posebno če stranke, ki opetovano vlagajo čisto brezupne prošnje, končno rešitev po možnosti zavlačujejo, in tako se dogaja, da posamezna podjetja obratujejo neovirano, sklicujoč se na nerešeno obrtno prijavo, na škodo drugih sličnih, a upravičenih obrtov.

Da se taki slučajji v bodoče ne bi ponavljali, naročam podrejenim prvostopnim obrtnim oblastvom, da reševanje obrtnih prijav po možnosti pospešijo, že pri predložitvi prijave, oziroma povodom poizvedb o izključljivih razlogih ugotovijo, ali je prosilec že pričel z obratovanjem, in v danem slučaju takoj odredijo, da se izvrševanje prijavljene obrta ustavi, če ni razvidno, da so za nastop podani vsi zakoniti predpogoji.

Opozorjam v tem pogledu osobito na to:

1. da je po § 11. obrt. reda le tista oseba upravičena po predhodni prijavi takoj pričeti z izvrševanjem prijavljene obrta, katera ni po §§ 2.—6., 8. in 10. leg. cit. od obrtovanja izključena; 2. da je k tem splošnim predpogojem pri prijavi rokodelskih in v § 38., odst. 3. in 4. o. r. navedenih trgovinskih obrtov šteti še dokaz usposobljenosti po predpisih § 14. ozir. 13. a) o. r.; 3. da je izvrševanje rokodelskega obrta v slučajih potrebne dispencije po § 13. c. o. b. pred podelitvijo slednje nedopustno; 4. da se v obratnih napravah, za katere je v III. poglavju obrtnega reda predpisano posebno oblastveno odobrenje, vključ prijavljene ne sme pričeti z delom pred doseženim odobrenjem.

Smatrali smo za potrebno opozoriti na gornjo okrožnico, ker se šušmarstvo mnogokrat trpi samo radi tega, ker si niso organi, pa tudi ne javnost na jasnem o obstoječih predpisih.

KDAJ MORA INDUSTRIJSKI DELAVEC PLAČATI NOVI USLUŽBENSKI DAVEK OD VREDNOSTI NATURALNEGA STANOVANJA, KURJAVE IN RAZSVETLJAVE.

Na konkretno vprašanje, katero smo dobili v tem oziru od nekega podjetja, pojasnjujemo, da je vrednost stanovanja delavca v industrijski koloniji zavezana uslužbenskemu davku samo, ako vpliva užitek ali neužitek stanovanja v naravi na višino delavčevega zaslužka. Če se n. pr. delavcu zniža plača, ko se mu dodeli stanovanje, ali če se mu zviša plača, ko se mu stanovanje odvzame ali se mu ne dodeli, spada v prvem primeru tudi vrednost stanovanja pod davek. V drugem primeru je zvišani denarni dohodek sam po sebi zavezan davku (pravilnik k čl. 94. novega davčnega zakona).

* * *

RAZDELITEV KAPITALA PO POSAMEZNIH POKRAJINAH.

Od vseh pokrajin razpolaga z največjim kapitalom Hrvaška, ki ima na razpolago 56% vsega kapitala v naši državi. Razmerje kapitala po bankah v posameznih pokrajinah znaša: Hrvaška 56,2%, Srbija 14,7%, Slovenija 13,7%, Bosna in Hercegovina 6,6%, Vojvodina 5,5% in Dalmacija 3,3%

ZNIZANJE OBRETNOSTNE MERE V SLOVENIJI.

Društvo bančnih zavodov v Ljubljani je na zadnji svoji seji sklenilo, da se zniža obresna mera za vezane vloge od 7% na 6%, obresna mera za nevezane vloge in tekoče račune pa ostane še nadalje 5%. Znižanje obresne mere velja za nove vloge že od dne 1. junija t. l., za stare vloge pa od dne 1. julija t. l.

* * *

ZNIZANA VSTOPNINA NA VELESEJMU.

Uprava Ljubljanskega velesejma je sklenila delno znižati vstopnino za državne in privatne nameštence, delavstvo in dijaštvo. Izdajajo se namreč vstopnice za dve osebi skupno, za ceno Din 15.—. Te vstopnice se dobe le v predprodaji pri uradu velesejma (ekonomat). Pozivamo vse stanovske organizacije, da naroče skupno za svoje članke potrebno število vstopnic.

* * *

Čevljarški kongres. Dne 5., 6. in 7. junija t. l. se vrši v Beogradu kongres čevljarjev iz vseh delov naše države, na katerem se bo razpravljalo o težavah čevljarške stroke, nastalih vsled občutne konkurence zunanje čevljarške industrije.

Izjednačenje trgovinskega prava.

(Konec.)

3. Tako je ostala še tretja pot: Izjednači se v posebnem občem državljanem zakoniku obče državljanstvo pravo v celotnem obsegu našega občega državljankega zakonika, vzporedno pa se kolikor mogoče popolno izjednači, zopet v posebnem enotnem trgovinskem zakoniku, trgovinsko pravo; izvzeto naj bo le menično, čekovno in pomorsko pravo. Tudi ta sistem ima svoje prednosti, pred vsem se ne oddaljuje preveč od sedanjem stanja, kateremu smo vsi navajeni. Ima pa to slabo stran, da je zadrževal izjednačenje trgovinskega prava, kajti ni se mogel prej izdelati obligacijskopravni, pa tudi ne stvarnopravni del novega trgovinskega zakonika, dokler niso bili kolikor toliko ustanovljeni dotični propisi bodočega občega državljankega zakonika.

Ko se je to zgodilo, ni bilo več znatnih ovir, da se ne začne izdelovanje trgovinskega zakonika. Sedaj je izdelanih že precej poglavij in te dni so se vršile seje posebne podkomisije v ministrstvu pravde. Predmet so jim bila osnovna poglavja: pojem trgovinskega posla in trgovca, trgovinski register, firma, trgovske knjige in trgovinska pooblastila. Izdelana pa so tudi že poglavja o pomožnih osebah v trgovini (agenti, mešetarji, pomočniki), o javni trgovski, komanditni in tajni družbi, dalje obči propisi trgovskega obligacijskega prava in v kratkem bo izdelano poglavje o kapitalnih družbah, ki spada med najtežje snovi sodobnega trgovinskega prava, zlasti kar se tiče delniških družb. Zlasti tu je bilo naravnost neobhodno potrebno čakati, dokler se

ni videlo, v katero smer gre razvoj pri velikih narodih z jako razvitimi delniškimi družbami.

Kot temelj pri izdelavi osnutka za novi trgovinski zakonik služijo srbski predpredlog trgovinskega zakonika iz l. 1912, ki sloni na sedanjem nemškem trgovinskem zakoniku, dalje ravno imenovani zakonik, potem naši veljavni trgovinski zakoniki, upotrebljavajo se pa tudi osnutki novega avstrijskega trgovinskega zakonika (ta je jako važen zlasti zato, ker se točno ozira na naš obči državljanke zakonik z novelami), italijanski osnutek trgovinskega zakonika, švicarski osnutek novele k obligacijskemu pravu in lihtenštajnski zakon o osebnem in društvenem pravu. Pri posameznih poglavjih pa se bo treba ozirati tudi še na druge domače in tuje zakone in osnutke, n. pr. glede delniških družb na poljski zakon in na madjarski in holandski osnutek, glede založniškega prava na češkoslovaški zakon itd. Saj ravno v trgovinskem pravu kot delu prometnega prava ni moči stremeti za kolikor mogoče novimi in izvirnimi idejami, nego je treba gledati pred vsem na to, da se domače pravo čim bolj spravi v sklad z modernim pravnim naziranjem naših bližnjih sosedov in onih držav, s katerimi imamo ožje trgovinske vezi, seveda pa se to ne sme zgoditi brez zadostnega ozira na druge domače pravne panoge in na domače praktične potrebe. Ravno v tem, da se zadene prava srednja pot, tiči največja težava vsake kodifikacije, prav posebno pa še kodifikacije trgovinskega prava. Zato bo tu še bolj nego pri drugih zakonskih osnutkih treba dati gospodarskim in

Gospodarske resolucije češkoslovaških in naših parlamentarcev.

Medparlamentarna konferenca češkoslovaških in naših narodnih poslancev je na svojih sejah v Beogradu, Dubrovniku in Cetinjah v dneh 21.—26. maja t. l., po vsestranskem razpravljanju o skupnih gospodarskih problemih, sklenila naslednje resolucije:

1. Obe vladi se pozivata, da brez odloga začneta in stremita, da se čimprej zaključijo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe in da se ta pogajanja vrše v smislu dopolnitve gospodarskih struktur obeh držav, kar mnogo koristi obojestranski politični okrepitvi in okrepitvi njih obrambne sile.

2. Istotako se pozivata vladi, da v svrhu povečanja vzajemnih gospodarskih zvez skleneta konvencijo o železniškem prometu za pocenitev prevoza in da v tem smislu preiščejo vse ukrepe strokovnjaki na posebni konferenci, ki naj omogoči čim tesnejše sodelovanje rečnih plovb ČSR in SHS. Obenem priporoča, da se čimprej izdela direktna in najkrajša zveza s središčem Jadranske obale s pozivom na odredbe trianonske mirovne pogodbe. Nadalje priporoča, da železniško-tarifna oddelka češkoslovaškega in jugoslovanskega prometnega ministrstva po možnosti čimprej izdelata tudi dogovore o enotni ureditvi železniških tarifov za vzajemne in skupne izlete v obe bratski državi s tem, da se naj dajo kolikor mogoče veliki popusti, tako da bi se mogli teh ekskurzij udeleževati tudi najširši sloji.

3. Češkoslovaška delegacija poziva upravo čsl. tobačne režije, da za omogočenje rednega in racionalnega gospodarstva tobačno-monopolske uprave kraljevine SHS sklene s slednjo dolgotrajno konvencijo zaradi zagotavljanja minimalne letne kupovine vseh vrst tobaka, upoštevajoč potrebe čsl. režije in okus konsumentov.

4. Obe parlamentarni skupini priporočata svojim vladam, da po možnosti čim prej skleneta veterinarsko konvencijo.

5. Konferenca izraža željo, da se v obeh državah osnujejo mešane trgovske zbornice, katerih svrha naj bi bila propaganda za razvoj vzajemnih trgovskih odnošajev in podpiranje uvoza in izvoza onih predmetov, ki odgovarjajo okusu konzumentov in da skupno z merodajnimi faktorji podvzamejo potrebne ukrepe.

6. Konferenca priporoča merodajnim faktorjem obeh držav, da naklonjeno rešujejo vsa vprašanja, ki se nanašajo na zaposlitev državljanov ene države na ozemlju druge, posebno, da se enako postopa pri dajanju dovolitev za zaposlitev čsl. državljanov v kraljevini SHS in obratno, v kolikor pa že stanujejo v državi, da se jim osigura bivanje.

7. Obe parlamentarni skupini sta se poleg tega zedinili, da o izvestnih vprašanjih predložita svojim vladam memorandum, ki bo vseboval konkretne ukrepe, ki morejo še čvrsteje utrditi veliko delo našega gospodarstva z bližnjima.

pravniškim organizacijam in oblastvom vsake vrste obilo prilike, da se izjavijo o osnutku. Izjave jim morajo olajšati izrpnji motivi, ki bodo morali zlasti naglašati važnejše spremembe sedanega pravnega stanja in povedati, zakaj sprememba. Vprašanja, ki so posebno važna, treba posebno poudariti ali pa, morda še bolje, o njih sestaviti posebno vprašalno polo.

Nadejati si smemo, da bo delo sedaj kolikor mogoče hitro napredovalo, seveda kolikor mogoče hitro, ne da bi trpela kakovost. S slabo izdelanim zakonom ne bi bilo nikomur ustreženo, ne strankam, ne sodiščem in zlasti ne trgovini sami in celemu narodnemu gospodarstvu. Upajmo pa tudi, da narodna skupščina v primerem času vzakoni predlog, ko se ji predloži. Za ta del izkušnje niso najboljše: menični in čekovni zakon, v katerih treba rešiti pravzaprav le vprašanje menične sposobnosti kmeta v enem ali drugem — upajmo da v svobodnem smislu, kajti sicer so njihovi propisi vsaj v najvažnejših načelih povsod skoro enaki in tudi podrobnosti so po delu raznih mednarodnih udruženj in meddržavnih konferenc v najvažnejših ozirih že do kraja dogane, ta dva kratka zakona, ki bi državi ne naložila prav nikakšnih bremen, sta skupščini predložena že pred pol leta, pa se še ni čulo, da bi jih bil njen zakonodajni odbor ali vsaj dotični odsek sploh že vzel v roko. Seveda treba priznati, da je zakonodajni odbor obremenjen s številnimi deloma jako obsežnimi in nujnimi predlogi novih zakonov, kakor so kazenski zakonik, kazenski postopnik, civilni pravni red, toda hitra zakonitev važnih malih zakonov bi se morda vendar dala doseči. Priporočila se to tudi zato, ker bi se na ta način pravnikom dala prilika, da nove zakone proučavajo polagoma, drugega za drugim; če dobe preveč nove pravne snovi naenkrat, jih naravnost zadušijo ali pa bo potrebna nerazmerno dolga vacatio legis.

M. S.

VAŽNA VPRAŠANJA ZVEZANA Z AGRARNO REFORMO V JUŽNI SRBIJI.

Minister za agrarno reformo gosp. dr. Andrić je imel dne 25. maja 1928 v Skoplju konferenco s poslanci južne Srbije. Na konferenci se je razpravljalo o agrarnih vprašanjih, katerih se je nedavno dotaknila tudi narodna skupščina. Diskusija se je vršila največ o pojavu špekulantov, ki trgujejo z velikimi kompleksi zemlje skoro v vseh vaseh, katere zapuščajo muslimani iz južnih krajev, ki se selijo v Turčijo. Narodni predstavniki so zahtevali, da se ta nizkoletna špekulacija onemogoči in da pride zemlja v last poštenih in sposobnih kmetov, kateri imajo malo ali pa celo nič zemlje. Minister g. Andrić je usvojil mišljenje, da je ta predmet z ozirom na izvedbo zdrave agrarne politike zelo važen in je izjavil, da bo on poleg že poduzelih mer odredil, da se kupne pogodbe za tako zemljo ne potrdijo. Tudi bo sicer z najizdatnejšimi ukrepi pobijal take špekulacije, katere se pojavljajo pri vsakem izseljevanju. Posebno je potrebno, da se čimprej onemogoči vsako delo raznih lažnih in nepoštenih pooblaščenec, lažnih posestnikov, kateri niso niti v naši državi, ampak, ki samo izključno špekulirajo.

TRŽAŠKI POMORSKI PROMET V MESSUCU FEBRUARJU 1928.

Iz prometne statistike tržaškega prostega pristanišča izhaja, da je bila v mesecu februarju t. l. zopet Češkoslovaška na prvem mestu držav, ki so udeležene na tržaškem prometu. Zanimivo je, da nemški promet, ki zavzema glede obsega za Avstrijo tretje mesto, stalno narašča in da je Nemčija, predvsem južna Nemčija začela trajno izrabljati ugodnosti, katere ji nudi prevoz preko Trsta napram lastnim pristaniščem. V mesecu februarju je celotni promet napram prejšnjemu mesecu padel za nadaljnjih 93.652 q (17%), napram mesecu februarju 1927 pa za 315.664 q (118%).

Navodila za izvoz sadja v Nemčijo.

Nemčija igra za izvoz našega sadja zelo veliko vlogo, zato hočemo v naslednjem podati način poslovanja v trgovini na veliko.

Jabolka se pošiljajo v Nemčijo v vagonih à la rinfusa in to na ta način, da se vagon razdeli s pregrajami na 3 do 5 oddelkov (prostorov). V nobenem slučaju ne sme biti več kakor 5 oddelkov, ker se v tem slučaju vzame v poštev za plačanje carine druga carinska postavka. Pri letnih jabolkih se pošiljatev vrši v vagonih v količinah od 5000 do največ 8000 kg, pri zimskih jabolkih pa v količinah po 10.000 do 12.000 kilogramov.

Hruške se pakirajo kakor jabolka, samo s to razliko, da se pošiljatev ne vršijo v količinah preko 5000 kg.

Slive se pošiljajo v zabojih, kakršni se uporabljajo tudi za suhe slike, t. j. od 12½ kg in kateri so našim izvoznikom dobro znani; toda pošiljajo se brez poklopca.

Grozdje se pošilja v okroglih, lahkih košarah, ki so spleteno iz vrbe. Pošiljatev ne smejo biti težje od 10 kg za posamezno košaro.

Orehi se pakirajo v močne vreče od jute. Tara vreče je 1 kg, tako da znaša brutto teža ene vreče z orehi vred 51 kg.

Kvaliteta, ki se zahteva. Za jabolka se zahteva fina, debela vrsta, sploh samo prvovrstna kvaliteta, najčistejša sortirana. Preveč kislo sadje se ne uvaža. Blago se mora trgati z roko in ne sme biti obločeno ali poškodovano. Obločena jabolka gnijejo za časa transporta na onih mestih, kjer so obločena, ter pridejo v Nemčijo v tako slabem stanju, da se ne izplačajo niti transportni stroški. Za jabolka manj dobre kvalitete se tudi ne izplačajo stroški transporta in carinjenja. Pri transportiranju jabolka v zimskem času je treba obrniti posebno pozornost na način pakiranja. Da bi se preprečilo, da blago po zimi zmrzne, kar se često dogaja, je treba lla in slene vagona obložiti z debelim papirjem. Na to oblogo je treba poleg polagati slamo oziroma pletenice iz slame, tako po fleh, kakor tudi po slenah vagona. Preko slame je treba postaviti še eno oblogo papirja. Ta druga obloga papirja je potrebna, da se blago ne umaže. Zgornja površina tovora mora biti tudi pokrita s papirjem, a potem še s slamo. Posebno pažnjo je treba obrniti na to, da so vrata vagona, pa tudi okna, dobro zaprta. Vse to velja tudi za pakiranje hrušk.

Sveže slive se tudi zahteva samo v najboljših kvalitetah, zato jih je po možnosti trgati z roko.

Grozdje se zahteva s trdo kožico, mora biti debelo, tako da vzdrži transport in da prispe v Nemčijo v nepoškodovanem stanju.

Orehi morajo biti debeli, svetle barve in morajo imeti tenko lupino.

Sezona. Za jabolka se začne sezona za letni sad v sredi meseca julija. Glavna sezona za letna jabolka je mesec avgust. Glavna sezona za zimsko jabolka je čas od oktobra do decembra.

Za hruške je glavna sezona od polovice julija do septembra.

Za sveže slive je glavna sezona od avgusta do septembra.

Za grozdje je sezona v času trgatve. Za orehe je glavna sezona od začetka novembra do 20. decembra.

Provizija, katero zahtevajo posamezne firme, varijira po vrednosti firme (komisionarja) in njenih poslovnih zvez, odnosno njenih sposobnosti, da plasira blago. V splošnem se pa provizija vrši okrog 10%. Za blago à la rinfusa se torej lahko računa, da se mora plačati 10% provizije, a za blago, pakirano v zaboje in vreče, pa 8%. Pri tem nima naš izvoznik drugih stroškov, kakor one, ki so mu povzročeni s skladiščenjem in manipulacijo. Edini stroški, katere ima naš izvoznik še nositi, so stroški prevoza blaga, ki znašajo 0'20 do 0'40 mark za 50 kg.

Stroške špediterja morajo naši izvozniki že v naprej od slučaja do slučaja določiti. Carinska manipulacija od vagona znaša 30 do 50 mark.

Carinske postavke po veljavnih tarifah in pogodbah. Za uvoz v Nemčijo iz naše države pridejo v poštev samo jabolka, pakirana à la rinfusa, torej brez zavoja. Isto velja tudi za hruške. Potemtakem se navedejo samo carinske postavke za to vrsto pakiranja.

Jabolka brez zavoja plačajo dve marki od 100 kg v času od 25. septembra do 31. decembra. V času od 1. januarja do 24. septembra plačajo 6 mark.

Hruške brez zavoja plačajo 4'50 mark od 100 kg v času od 1. julija do 31. avgusta, 2 marki v času od 1. septembra do 30. novembra in 6 mark v času od 1. decembra do 30. junija.

Jabolka in hruške veljajo, kakor da so poslani à la rinfusa in se carinijo, kakor da so nezavita, nalovorjena v vagonu. Vagoni morajo biti pregrajeni z vertikalnimi pregrajami, a število pregrajenih prostorov ne sme biti večje od 5. Tla, stene in strop vagona so lahko pokriti s papirjem, slamo in sličnim materijalom.

Sveže slive plačajo 6 mark carine od 100 kg in to od 1. avgusta do 15. oktobra, sicer plačajo 10 mark.

Za grozdje, pakirano v košarah od 15 kg ali izpod te količine, se plača v času od 1. septembra do 31. decembra 7 mark za 100 kg.

Orehi plačajo 2 marki carine za 100 kilogramov. Drugih carinskih doplačil ali stroškov na gori imenovano blago ni.

Cene na veliko in na malo. Nemožno je cene navesti, ker so spremenljive. Regulira jih tržišče ter se morajo posebej določiti.

Prejšnje leto so bile cene letnim jabolkom 44 do 60 mark za 100 kg. Cene za zimsko jabolka so se povprečno gibale med 30 in 44 mark za 100 kg. Za fine vrste so se cene gibale od 44 do 60 mark za 100 kg.

Običajni način plačanja. Pri vseh zgoraj omenjenih predmetih je praksa in uzus, da se plača blago takoj po prevzemu, toda mogoče je skleniti od slučaja do slučaja posebne aranžmaje za plačanje. Pri komisijonarijih se vrši obračun in inkaso takoj po izvršeni prodaji blaga.

Borzna notiranja. Zgoraj naštetih predmeti ne notirajo na borzi. Izjemo tvorijo samo orehi, ki notirajo na hamburški borzi.

Konkurenčne države. Jabolka odpošiljajo in z njimi konkurirajo skoro vse države Evrope. Naša jabolka uživajo v Nemčiji sloves ter je povpraševanje po njih veliko, zato je dana možnost, da se jih izvažava v velikem številu, posebno če odgovarja kvaliteta. Do sedaj so se v glavnem izvažala jabolka iz krajev okoli Čačka, Užic in Požege.

Hruške uvažajo v Nemčijo: Madžarska, Italija, Češkoslovaška, ki je najjačji konkurent, a tudi sama Nemčija proizvaja dober sad. Izgledi za uvoz naših hrušk niso posebno dobri, ker se zahteva predvsem sad, ki je sličen češkemu in ima trdo kožo.

Kar se tiče sliv nam konkurirajo iste zgoraj našete države, a poleg tega tudi Kalifornija s svojim debelim sadjem.

Kar se tiče grozdja nam konkurirajo Francija, Italija, Madžarska, Španija in Besarabija.

Z orehi nam konkurirala Francija in Rumunija.

Nasveti za povečanje izvoza. Za vse gori omenjene predmete je treba poudariti z vsi silo, da se morajo pošiljati samo in izključno prvovrstne kvalitete. Sortiranje mora biti najpopolnejše.

Ljubljanska borza.

Tečaj 30. maja 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22'9375
Berlin 1 M	13'5925	13'6225
Bruselj 1 belga	—	7'932
Budimpešta 1 pengő	—	9'93
Curich 100 fr.	1093'50	1096'50
Dunaj 1 šiling	7'9830	8'0130
London 1 funt	277'02	277'82
Newyork 1 dolar	56'71	56'91
Pariz 100 fr.	—	223'75
Praga 100 kron	—	168'50
Trst 100 lir	298'30	300'30

Stavbeno gibanje v Dalmaciji in državna Hipotekarna banka.

Trgovska in obrtna zbornica v Splitu je izvedla anketo v nekaterih važnih mestih srednje Dalmacije o stavbenem gibanju in kreditih Državne hipotekarne banke. Po podatkih te ankete je bilo zgrajenih v letu 1927: v Splitu 252 stanovanj v vrednosti 30 milijonov dinarjev, v Biogradu na morju v vrednosti 740.000 Din, v Sibeniku 15 stanovanj v vrednosti 1 mil. 800.000 Din, v Omišu in v Metkoviću nekaj stavb v vrednosti 2.300.000 Din, v Kninu v vrednosti 1.200.000 Din, v Rabu v vrednosti 1.600.000 Din, v Makarski v vrednosti 736.000 Din. Hipotekarna banka, podružnica Split, je dala leta 1927 več kreditov kakor leta 1926. Od početka svojega delovanja je izplačala vsega skupaj 82 milijonov 297.000 dinarjev, od tega odpade na leto 1927 59.016.000 dinarjev.

Posojila filijale v pretečenem letu so bila razdeljena: Za Split je bilo odobrenih 25.420.000 Din, za Dubrovnik 18.725.500 Din, za Kotor 4.445.000 dinarjev, za Šibenik 3.154.000 Din, za Korčulo 2.506.000 Din, za Knin 2 mil. 106.000 Din, za Hvar 2.074.000 Din, za Benkovac 1.876.000 Din, za Senj 1.651.000 Din, za Metković 1.330.000 dinarjev, za Makarsko 1.291.000 Din, za Krk 970.000 Din, za Supetar 805 tisoč dinarjev, za Biograd na morju 706.000 Din, za Imotski 590.000 Din.

Razen tega je ta filijala odobrila mestu Senju 2.000.000, a Crikvenici 700.000 Din.

Posojila za zgradbo hotelov žal ne izgledajo tako lepo: za zgradbo hotelov so zahtevala mesta sledeče kredite: Split je zahteval 2.425.000, a odobreno mu je bilo 2.410.000, Krk je zahteval 2.975.000 Din, a odobrenih mu je bilo 2.210.000 Din. Dubrovnik je zahteval 1.300.000, odobrenih mu je bilo 920.000 Din, Hvar je zahteval 200.000, odobrenih je bilo 40.000 Din, Šibenik je zahteval 2.000.000, odobrenih je bilo 1.300.000 Din, Biograd je zahteval 150.000, odobrenih je bilo 80.000 Din, Makarska je zahtevala 100.000 Din, odobrenih je bilo 60.000 dinarjev.

V celi Dalmaciji je Državna hipotekarna banka dala do konca marca 185.106.000 Din posojil. V ta znesek je všteto tudi posojilo, ki je bilo podeljeno meseca marca letošnjega leta splitski občini za važna komunalna dela.

† PROF. HENRIK PODKRAJSEK.

Dne 29. t. m. je umrl v Ljubljani g. Henrik Podkrajski, profesor Tehniške srednje šole v Ljubljani. Na tej šoli je poučeval merkantilne predmete. Za poučitev pouka je stopil še v svojih mladih letih v živahen stik s praktičnimi gospodarji in pri njih proučeval, kako naj usmeri pouk, da bo najbolj koristil praktičnim potrebam našega gospodarstva. Pri tem je opazil, kako težko pogrešajo naše obrtne in trgovske nadaljevalne šole učne knjige in koliko bi imeli vajenci več od pouka, ako bi imeli na razpolago specijelno za njihove namene seslavljen učne knjige. Ni se usrašil dela in truda, da ustreže tem potrebam. Spisal je nebroj učnih knjig deloma splošnega, deloma strokovnega značaja, katere dobro služijo obrtnemu in trgovskemu naraščanju. Zasluznega moža, ki je dolgo življensko dobo žrtvoval izobrazbi našega naraščanja in ves čas ostal v tesnih stikih z gospodarstvom, čigar potrebe je podrobno poznal in jih v svojem delokrogu tudi upošteval, ohranimo trajno v dobrem spominu. Naj v miru počiva.

Spominjajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

Podatki za uvoz perutnine v Nemčijo v živem in zaklanem stanju.

Iz poročila konzulata v Berlinu posnamemo: Eden od zelo znanih uvoznih predmetov v Nemčijo je perutnina v zaklanem ali živem stanju. Letna štatslika tega uvoza se vodi skupno pod rubriko: uvoz mesa, zato ne moremo prav za perutnino dati natančne štatslike. V Nemčijo se v glavnem uvažajo: kokoši in piške v zaklanem stanju. V velikih količinah se uvažajo tudi živa perutnina.

Način pakiranja: Perutnina v zaklanem stanju, to so kokoši in piške, se pošiljajo v zabojih. V en zaboj se da po 20 do 25 komadov kokoši, ki so sortirane po težini, n. pr. komad od 2½, 3, 3½ in 4 funtov. Piške se da naravno veliko več, ker so lažje. Gosi se pošiljajo v zabojih, ki vsebujejo 8 do 10 komadov. Za kokoši imajo zaboji te-le dimenzije: dolžina (zunanja mera) 90 centimetrov, širina (notranja mera) 53 centimetrov, višina 14 cm.

Za piške imajo zaboji te-le dimenzije: dolžina (zunanja mera) 67 cm, širina (notranja mera) 42 cm, višina 10 centimetrov.

Za gosi imajo zaboji te-le dimenzije: dolžina (zunanja mera) 90 cm, širina (notranja mera) 56 cm, višina 10 cm.

Zaboji islih dimenzij se tudi morejo prav lahko uporabljati za vse vrste perutnine, seveda se da v nje poleg manjše ali večje število komadov. Perutnina v zaklanem stanju, pakirana v zabojih, mora biti zavita v pergamentni papir, a istotako morajo biti tudi zaboji obloženi z enakim papirjem. Vsak zaboj mora nositi oznako, na kateri mora biti napisano, koliko komadov in katere vrste vsebuje. Ravno tako se mora na zabojih označiti teža: netto in brutto.

Živa perutnina se transportira v specialnih vagonih za perutnino, kateri odgovarjajo predpisom, ki veljajo v tranzitnih državah in v Nemčiji. Hranjenje žive perutnine vrši za časa prevoza spremljevalec. Perutnina se hrani med polom s koruzo ali s pšenično zmesjo, zmešano z vodo.

Kvaliteta, katera se zahteva. Kokoši se zahtevajo samo prve kvalitete. Slabše kvalitete ne gredo. Ravno tako gredo gosi samo prve kvalitete. V Nemčiji se posebno zahteva za kokoši rumeno blago, medtem ko se na Angleškem zahteva predvsem belo blago. Žive kokoši prve kvalitete morajo imeti preko 3 funte komad.

Imamo dve vrsti trgovine z zaklano perutnino. Ene vrste perutnina je namenjena za takojšnjo prodajo, a druga se spravlja v hladilnicah. Pri prvi vrsti trgovine je treba perutnino puščati, da leži samo 24 ur pred ekspedicijo v hladilnicah, tako da se blago ohladi, a potem se takoj ekspedira. Pri drugi vrsti se zaklana perutnina daje v hladilnice, od koder se v hladilnih vagonih ekspedira v Nemčijo, kjer se zopet spravlja v hladilnice in potem iz njih prodaja. Razlika v ceni izmed ene ali druge vrste perutnine v trgovini znaša okrog 10 procentov pri funtu na škodo blaga, ki se dalj časa pušča v hladilnicah. Blagu, ki se prodaja brez daljšega ležanja v hladilnicah, se mora v toplih mesecih od aprila do novembra vzeti drobovje. Blago, katero se dalj časa nahaja v hladilnicah, se tudi izvaja brez drobovja.

Sezone dovoza in konsumna. Za zaklano perutnino traja sezona preko celega leta, v kolikor je to blago, ki se prodaja, ne da bi se dalj časa nahajalo v hladilnicah. Za perutnino, ki se naklada v hladilnice z mahom, traja sezona od 1. novembra do 30. aprila. Zaklane gosi za obe vrste trgovine se izvažajo od meseca oktobra do 1. februarja. Živa perutnina se uvažajo preko celega leta, a glavna sezona je od 15. februarja do 30. junija, za žive gosi je glavna sezona od maja do novembra.

Glavni uvozniki in spediterji, katerih je v Nemčiji zelo veliko, so sledeči: Uvozniki in komisijonarji: 1. Fa. Faerber, Berlin O 112, Frankfurter Allee 320; 2. Waissbord & Zenger, Berlin O 25, Panoramastrasse 1; Zentralmarkthalle 1, Stand 229; 3. Nathan Berg, Berlin O 25. 4. D. Beckmann, Berlin O 2, Königstrasse 34-36. 5. N. Festenberg, Berlin N 58, Treskowstrasse 46. 6. H. Ge-

sund, Berlin NO 55, Elbingsstrasse 59. 7. Hartmann & Conen, Berlin SW 68, Friedrichstrasse 42. 8. Ferd. Horwitz, Berlin SW 87, Blotowsstrasse 12. 9. W. Kraff, Berlin SW 68, Kochstrasse 12. 10. Otto Krueger, Berlin O 2, Königstrasse 34-36. 11. Issac Lewin, Berlin O 25, Zentralmarkthalle, Stand 139.

Spediterji: Schenker & Co., A. G., Berlin NW 7, Unter den Linden 38; Jacob & Valentin, Berlin O 27, Holzmarktstrasse 65; Intercontinentale Transport A. G., Berlin NW 40, All Moabit 139.

Komisijonarji v Berlinu dobivajo 5 do 7% provizije od prodajne cene za vse vrste perutnine. Naša trgovinska agencija dobiva 3%. Prevzemanje blaga se vrši polom komisijonarjev.

DONOS NEPOSREDNIH DAVKOV V MESECU JANUARJU (FEBRUARJU) 1928.

V navedenih mesecih se je pobralo na neposrednih davkih Din 97,190.598-15 (Din 125,506.004-). Plačilo se na posamezne pokrajine razdeli sledeče: Hrvatska in Slavonija Din 22,108.037-90 (Din 29,749.298-65), Bosna in Hercegovina Din 10,956.372-11 (Din 6,725.673-17), Vojvodina Din 23,726.278-71 (38 milijonov 780.569 dinarjev 25 par), Slovenija Din 13,531.183-28 (Din 23,603.523-12), Dalmacija Din 4,533.896-24 (4 milijone 731.417 dinarjev 75 par), Srbija in Crna gora Din 22,334.824-31 (21 milijonov 915.522 dinarjev 67 par). Pri pregledovanju detajlov, iz katerih se sestavljajo navedeni donosi, se pokaže precejšnja neenakomernost ravno pri davkih, ki se pobirajo na podlagi več ali manj obsežnega samoobdavčenja, to je pri davku na zaslužek telesnih delavcev in pri davku na poslovni promet. Prvega se je pobralo v navedenih mesecih v celi državi Din 4,305.921-06 (Din 3,104.413-78), drugega pa 19 milijonov 835.599 dinarjev 85 par (14 milijonov 272.913 dinarjev 42 par). Od teh vsot je plačala Slovenija na davku na zaslužek telesnih delavcev 1,262.550 dinarjev 34 par (Din 1,093.785-40), na davku na poslovni promet pa 4,059.013 dinarjev 72 par (Din 4,865.116-99). Na obeh davkih je torej Slovenija plačala preko, odnosno skoro eno četrtino, kar kaže, da je davčna morala ravno v Sloveniji še na najvišji stopnji in da je iz tega razloga pač odveč, da generalna direkcija davkov ob odredbah za po-

ostritev davčne prakse z istim merilom meri naša davčna oblastva, kakor davčna oblastva v drugih pokrajinah, pri katerih se pri pobiranju davkov brez dvoma ne postopa tako rigorozno kakor pri nas.

Trgovina.

Otvoritev novega pristanišča na Brajdici na Sušaku. Novo pristanišče na Brajdici je bilo svojemu namenu izročeno v prvi polovici meseca maja t. l. Zgrajeno je v dolžini 207 m iz armiranega betona in namenjeno v prvi vrsti za izvoz lesa. S tem pristaniščem pridobi sušaška luka mnogo na kapaciteti, kar bo omogočalo, da se bodo mogla tudi ostala pristaniška dela lažje in hitreje opravljati.

Solunski trgovci in naš opij. Izjava vice-guvernerja Narodne banke g. Bajlonija, da bo Narodna banka odobrila izvoznikom opija v Južni Srbiji specialne sezonske kredite v višini 30 milijonov dinarjev, da se tako reši nacionalna produkcija opija od solunskih trgovcev, je povzročila na solunskem tržišču veliko vznemirjenje. Glavni monopolizator našega opija g. Salon, ki ima že skozi 35 let izključno naš opij, je takoj poslal člana svoje firme Alberta Salona v Skoplje, da vidi situacijo. V krogih producentov in izvoznikov je prihod g. Salona polrdil, prepričanje, da so oni s svojo akcijo in s pomočjo Narodne banke na pravem polu rešitve tega zelo važnega nacionalno-ekonomskega problema južne Srbije. Zato ne bodo te poti zapustili.

Turčija ratificira veliko trgovskih pogodb in koncesij. Parlament v Angori je ratificiral trgovske pogodbe z Bolgarijo, Estonko in belgijsko-luksemburško carinsko unijo, kakor tudi sklenjene konvencije o trgovskih potnikih z Italijo in Francijo.

Nemški izvoz v mesecu aprilu. Nemški izvoz v mesecu aprilu predstavlja vrednost 953,783.000 zlatih mark, a uvoz 1,174,702.000 zlatih mark.

Industrija.

Udeležba Kruppa na železarni v Zenici. Do poročilih berlinskih časopisov pogajanja za udeležbo nemškega konzorcija pod vodstvom Kruppa na razširjenju železarne v Zenici zadovoljivo potekajo, niso pa še tako daleč dosp-

la, da bi se mogla zaključiti. Odločbo si je pridržala vlada, ker se je v zadnjem času pojavil kot interesent za železarno v Zenici tudi neki angleški konzorcij. Po poletu sedanjih pogajanj pa se more sklepati, da bo naročilo za razširjenje, ki bo stalo približno 60 milijonov mark, dobil nemški konzorcij ki bo s tem trajno udeležen na železarni v Zenici.

Obrt.

Izenačenje obrtne zakonodaje. Ministrstvo trgovine in industrije je pripravilo predlog obrtne zakonodaje, s katerim naj se izenači obrtna zakonodaja za vse dele naše države. Predlog se baje predloži Narodni skupščini tekom letošnjega jesenskega zasedanja, preje pa ga pošlje ministrstvo vs vsem zbornicam, da se o njem izjavijo.

Carina.

Carinski prejemki. V drugi desetini meseca maja t. l. so carinske centralne blagajne pobrale na carini 42,189.784 dinarjev. Ti prejemki se na posamezne carinske blagajne porazdele sledeče: Beograd 12,054.066 Din, Zagreb 9 milijonov 28.096 Din, Novi Sad 7,481.865 dinarjev, Ljubljana 8,266.642 Din, Dubrovnik 2,297.706 Din, Skoplje 1,670.251 dinarjev in Split 1,381.158 Din. V isti dobi lanskega leta so znašali carinski prejemki 45,893.451 Din, v dobi od dne 1. aprila 1928 (1927) do dne 20. maja 1928 (1927) pa 225,185.351 Din (228 milijonov 577.709 Din).

Promet.

Donos prometnega davka na Českoslovaškem. V letu 1927 je Českoslovaška pobrala na davku na poslovni promet Kč 2,092,515.876—, to je za 192 milijonov preko proračuna ali za 170 milijonov več nego v l. 1926. Iz donosa tega davka je pripadel občinam, okrajem, okrožjem in deželam delež v znesku Kč 777,389.160—.

Statistika prometa v šibeniški luki. Direkcija pomorskega prometa v Splitu je izdala statistiko o brodarstvu prometu na Jadranu. Po podatkih te statistike je Šibenik z ozirom na število brodov druga luka na Jadranu, a z ozirom na tonažo pride na tretje mesto. Kar se tiče izvoza, pride Šibenik na drugo mesto in to takoj za Splitom. Promet v šibeniški luki znaša 3,661.155 kvintalov.

Ivan Hribar:

79

Moji spomini.

26. I. 1912.

29. Prvi poskusni koraki po poti k zedinjenju.

Ob dr. Janez Bleiweisovi sedemdesetletnici poslal je hrvatski narodni saborski klub kot svojega zastopnika v Ljubljano poslanca dr. Ivana Spevca in Dragotina Stražimirja. »Hrvatska Matica« s svoje strani poslala je svojega tajnika, slovečega pisatelja Avgusta Šenoa. Oba poslanca zglasila sta se pri svojem prihodu pri meni. Dragotin Stražimir, po svojem poklicu župnik pri sv. Ivanu na Zelini, imel je obširno gospodarstvo in lepo vrejeno kletarstvo. Ker je bil vzoren gospodar, bil je tudi član odbora »Hrvatskoslavonskog gospodarskog društva« v Zagrebu. Tajnik tega društva je bil naš rojak Franjo Kuralt, rodom Mengšan iz znane Tonhove gostilnice. On je Stražimirja upotil name.

Na ta način sem napravil prva poznanstva z mero-dajnimi narodnimi krogi hrvatskimi. Poleg teh dveh poslancev stopil sem namreč v bližnje stike tudi s pisateljem Avgustom Šenoa. Le-ta je ob poklonstvu pred dr. Janezom Bleiweisom tako divno govoril, da je vse navzoče elektrizoval. Stražimir je pri meni stanoval. Naravno je, da mi je bil dan po slavnosti gost. Poleg njega povabil sem tudi Šenoa in ločila sva se kot pobratima.

Ob slovesu moral sem mu obljubiti, da ga obiščem v Zagrebu. Res mu na ta moj obisk ni bilo potreba dolgo čakati. Sprejel me je po bratovsko in zdelo se mu je potrebno, ker je videl, da sva si po mišljenju sorodna, da me seznanj s svojimi političnimi prijatelji in s slovestveniki. Tistokrat so se le ti shajali v Narodni kavarni na voglu Jelačićevega trga in Marije Valerije ulice. V spodnjem koncu kavarne na levo od vhoda bili ste dve mizi prihranjeni zanje. Ob njih so se zbirali vsak dan po obedu. Nekateri tudi že zjutraj pri zajtrku.

(Dalje prihodnjic.)

Avgust Senoa.

VIII. Ljubljanski velesejem.

Za gostilničarje, kavarnarje in hotelirje bo letošnji mizarski oddelek velesejma posebno zanimiv, ker bo razstavljeno najrazličnejše pohištvo in oprema lokalov. Posebna pridobitev je zelo obsežna razstava avstrijske trvdke Kolo-seus, ki je poznana po celi Evropi in razstavi najrazličnejše štedilnike za hotele, bolnice in zavode, nadalje ogrevalne mize za posodo, peči za slaščičarne i. t. d.

Solska mladina ima za obisk letošnjega Ljubljanskega velesejma znižano vstopnino po Din 3— za učenca oziroma učenko, ako je obisk skupen pod vodstvom gg. učiteljstva, na kar opozarjamo šolska vodstva. Dan obiska poljuben.

Solska higijena ni na vseh šolah zadovoljiva. Solam manjka zlasti kopalnic (prh). So tudi šole, ki že več let niso bile prebeljene. Klopi ne odgovarjajo dobremu razvoju otroških teles, vsled česar se pojavlja med mladino toliko skrivljenih hrbtenic. Čiščenje in brisanje prahu je velikokrat pomanjkljivo. Temu važnemu vprašanju za zdravje šolske mladosti je posvečen poseben oddelek na Stalni higijenski razstavi na Velesejmu v Ljubljani.

RAZNO.

Zaključitev konference med jugoslovensko in češkoslovaško parlamentarno delegacijo. Jugoslovenska in češkoslovaška parlamentarna delegacija sta dne 28. t. m. v Cetinju zaključili svoje delo. Novinarjem je predsednik jugoslovenske delegacije Mihajlovič izjavil, da so posvetovanja med zastopniki obeh narodov obrodila mnogo več uspehov, kakor je bilo prvotno pričakovati. Predsednik češkoslovaške delegacije dr. Uhlir pa jim je izjavil, da je treba sprejete resolucije čim prej realizirati. Zelo pohvalno se je izrazil o jugoslovanskem tisku, ki je med posvetovanji dokazal, da stoji na dostojni višini. Parlamentarni delegaciji sta se odpravili v Kotor. Zastopniki češkoslovaškega parlamenta se bodo preko Splita in Sušaka povrnili v domovino.

Sprejem v nižjo šolo vojne akademije. Letos bo sprejetih v nižjo šolo vojne akademije v Beogradu 440 novih gojencev. Pouk se prične 1. oktobra in traja tri leta. Prijave je treba poslati upravniku akademije najkasneje do 10. avgusta.

Stanje hmeljskih nasadov v Sloveniji. Hmeljarsko društvo za Slovenijo sporoča 26. t. m.: V našem poročilu smo pred 14 dnevi izrazili željo naših kmetovalcev po izboljšanju vremenskih razmer, ki pa se žal ni izpolnila. Mnogo dežja, malo solnca in hladne noči, vse to je onemogočalo razvoj rastline in oteževalo obdelovanje hmeljnikov. V posameznih in dobro obdelanih nasadih na žico so poganjki že na 2 m visoki, v manj dobro obdelanih ali pozneje obvezanih vrtovih pa se isti komaj privzujejo. Rastlina je zdrava in brez škodljivcev. Stare zaloge hmelja znašajo še približno 2500 stotov po 50 kg.

Zavarovanje posevkov v Bački. Oblastni odbor bačke oblasti je na zadnji seji razpravljal o zavarovanju poljedelcev proti vremenskim neizdatom. Sklenil je, da morajo biti zavarovani vsi poljedelci in plačati oblasti po 15 Din na leto za ustanovitev fonda dotle, da bo fond razpolagal s 100 milijoni dinarjev. Za primer, da bi posevki trpeli na vremenskih neizdatih, dobi oškodovanec 50% odškodnine za povzročeno škodo, oni pa, ki se hoče zavarovati za vso škodo, mora plačati po 30 Din zavarovalnine na leto.

Skupna propaganda. Trgovina in industrija si polagoma osvojujeta načelo skupnega reklamnega dela. Ne da se tajiti, da uspehi skupne propagande niso vedno v skladu s stroški, ki so čestokrat prav veliki. V pretežni večini slučajev pa je neuspehu kriv celotni propagandni načrt. Za posameznika je predvsem merodajna kalkulacija ki mu omejuje propagandni proračun, tu prevladuje seveda obzir na lastno finančno moč, ki sili k štednji. Pri kolektivni reklami odpadejo taki pomisleki, ker gre vse iz skupnega žepa. Za nas je ta vrsta propagande še precej nova, lastnih izkušenj torej prav za prav nimamo, pa po uspehih propagandnih akcijah v tujini bi se dalo posneti marsikaj koristnega. Pred vsem si je v skupni propagandi treba staviti določen in dejansko dosegljiv smoter. Skupna propaganda ima lahko jako različne oblike in ideje! Enkrat poskuša dvigniti konzum, drugičkrat priporoča predmet, ki mu prefi pozabljensost itd. Mogoče je tudi s propagando uplavati na občinstvo, da se poprime novih navad, šeg in običajev, kar bi seveda pomenilo večjo potrebo po gotovih predmetih. Kolektivno se propagira čestokrat domači izdelek v boju s tujezemsko konkurenco. Kakor

pri vsej reklami, je tudi v združenju v prvi vrsti treba prepričevalnega momenta, da nudi nakup ponujene robe občinstvu gotove ugodnosti. Cel težaven problem se da pojasniti samo z ogledi: Tovarne, ki izdelujejo steklene posode za mleko, šo skupno propagirale za večji konzum mleka, neposredno se je dvignila poraba njihovih izdelkov. V Ameriki so tovarne za vreče priporočale pečenje kruha v domačem gospodinjstvu, računajoč z večjo potrebo vreč za moko, in res se je konzum tega predmeta dvignil, namen je bil sijajno dosežen. Tudi moralčno struno uberejo domišljivi propagandisti. Še ni dolgo tega, da so se ameriški cvetličarji silno toplo zavzemali za počastitev mater in med drugim seveda priporočali kot izraz tega vse hvale vrednega čustva darila v cvetlicah. Izvestni članki v ameriškem časopisu so v ginljivih besedah prigovarjali občinstvu, da se z večjo vneto zavzame za povzdigo pietete do rajnih; v ozadju tega navdušenja pa so slala podjelja za izdelavo krst iz cementa ter pogrebni potrebščin. Upoštevati pa je treba pri reklami te vrste slališče, ki ga občinstvo zavzema napram propagiranemu blagu. Z umelno svilo je bila začetkoma velika težava, ljudje so imeli predsodke, stvar se ni dala uveljaviti. Uvažujoč mentaliteto konsumentov širših plasli, ki v umelno proizvajanih surovinah navadno sluti kaj manjvrednega, so se ameriški podjetniki za umelno svilo zedinili na popolnoma neutralno označbo: »Rayon«; in baš ta nedolžen trik je novemu proizvodu pripomogel do današnje popularitete. Nemčija, ki je v umelno svilo jako močno zainteresirana, ni posnemala Amerike ter še vedno v besedi in sliki propagira na vse pretege svojo svilo kot kemičen proizvod. Predno se kakšna skupina loti združne propagande, je treba vsesstranske proučitev in temeljite rešitve vprašanja: »Ali je smoter, ki si ga stavimo, z razpoložljivimi sredstvi dosegljiv?« V negativnem slučaju je celi akciji že v naprej prisojen neuspeh. Doklicni propagandisti s priznano strokovno izkušnjo imajo o tem odločevali. Skupna reklama zahteva precej potrpežljivosti, na uspehe je navadno računati šele po preteku večletnega intenzivnega dela. Najvažnejše pri reklami te vrste je propaganda za njo. Osnutek za celo akcijo se bo pojavil najprej kot ideja posameznih članov, ki jo predložijo društvu dotične stroke na občnem zboru.

V prepričevalnem predavanju se pridobijo člani za novo smer skupnega dela, predvsem da se likvidira potrebni kapital. Sedaj pride naloga sorazmerne razdelitve bremen na udeležence. Navadno se bodo oglasili nekateri, ki se akciji ne pridružijo, tem se seveda gre za dobiček brez žrtv. Kolektivna propaganda mora biti z duhom prežeta, ki si ga želi posameznik za svoje izdelke. Pri nas poznamo skupno propagando samo po vzgledu iz tujine, ki prav živahno nastopa za svoje izdelke na ta način. Za aktivno udeležitev naših pridobitnih krogov v skupni reklami bi bilo dosti prilik. Recimo enkrat naš les. Za to panogo izvoza bi se dalo na sledeč način propagirati: Lesni trgovci, posestniki, industrijci itd. iz območja našega Pohorja se združijo v skupno reklamno akcijo za »Pohorski les«. V stvarnih razpravah se opozarja inozemski trg na vrline tega lesa, njegove posebnosti, ugotovljene po strokovnih poskusih — »Pohorski les«! V vseh uplivnejših strokovnih časopisih se javi priporočilo v obliki spretno sestavljenega oglasa, poučnega članka ali posebne priloge. Osebo naslovljene okrožnice, skupne razstave in podobna reklamna sredstva podpirajo akcijo, ki bo za ta naš važen gospodarski predmet polagoma oživela splošno zanimanje ter mu pripomogla do napredka v tekmi na svetovnem trgu. Stroški seveda predstavljajo vsote, ki jih redkoteri posameznik, morda sploh nobeden, iz navedene skupine ne zmora, ampak v skupnosti jih člani že premagajo. Skupni uspeh bo večji kakor učinek posamezne pohlevne reklame, ki se le redko z izdatki uravnava. Ta primer seveda bi veljal ravno tako recimo za: »Gorenjski les«, za »Slavonsko hrastovino« itd. Ampak v prvem slučaju tiči jedro trgovskega uspeha! (K. Tiefengruber.)

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava 32.000 kg papirja. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pismeno dražbo za dobavo 32.000 kg tiskovnega papirja. Dražba bo dne 10. julija 1928 ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2, soba št. 42. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, soba št. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo tudi pogoji.

MOTVOZ GROSUPLJE:

domač slovenski izdelek **Tovarna motvoza in vrvarna d. d.**
Svoji k svojim! **GROSUPLJE pri LJUBLJANI**

Veletrgovina

kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega vina.

Tehnično in higijenično
najmoderneje ureje-
na kisarna v Ju-
goslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

KUVERTA
družba z o. z.

Tvornica kuvert in
konfekcija papirja

LJUBLJANA

Karlovska c. 2
Vožarski pot 1

Trgovci in industrijci

TRGOVSKI
— LIST! —

se priporoča
za

oglašanje inseratov!

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

pripravlja

špecerijsko
blago

raznoverstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. • Raznoverstno
RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišava
z električnim obratom.

Cenik

na razpolago!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVZNIKA. * TELEFON. ŠT. 2552.